

14
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ
Αριθ. Έρωτ. Σερ. III 4/1970

Δ'
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΤΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

20-25/4/1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις)... Σκλήδραν...
(παλαιότερον ὄνομα : .....), Ἐπαρχίας Παραναβίδος
Νομοῦ ... Φωκίδος.....
2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος [Κωνίνο]
... Στῆγας..... ἐπάγγελμα Θιδοσκιατῆς.....
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις .. Σκλήδρον... Γραβιάς.....
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον..... 1.....
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες : Ἡ συλλογὴ αὐτῆ ἐγένετο ἀπὸ τῶν 20-25 ἡτανουαρίου 1970
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον Ἰωάννης Ἀρεῖς Ἀρεζίου.....

ἡλικία... 90... γραμματικαὶ γνώσεις Α' Δημοτικῶν..

..... τόπος καταγωγῆς Σκλήδρον
ἐ. Ἰωάννης Παν. Ἀρεζίου... 67... Α' Δημοτικῶν

Β' κατ' ἐ. Σκλήδρον..... ΑΘΗΝΩΝ

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ
βοσκήν ποιμνίων ; .. Δεν... ἔω. ἤρχον... χωριὰ αἱ..
.....
- Ἐπὶ τῶν αὐτῶν χωριστὰ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστή-
ματα ; ..... ὅχι.....
- 2) Εἰς ποίους ἀνήκον ὡς ἰδιοκτησίαι ; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,
δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτῆμονας (Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς
π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητας· δ) εἰς μονὰς κλπ. ....
... ὅχι... ἐξόν... χωριμὸν.....
- 3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν
γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν
του ; ὅχι... διατηρεῖ... ὅχι.....

β'. 1) Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ; .....

... *εἰς ἀμφοτέρας* .....

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ; .... *ναι* .....

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποῖοι εἰργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς ἄτομα ἢ μὲ ὁλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ; .....

... *δεν τεχνῖται* .....

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισακατόροι κλπ.) ..... Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ; ...

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβὴ των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα ;) .....

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάζονται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομίσθου εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος ; .....

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ; .....

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου τοῦ ἐπήγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ; ... *Σεῖρα μίσθου* .....

β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάται. *ναί* ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), παραματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ; *ἐργάζονται, μισθῶται* .....

- δ'. 1) Πῶς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καυσίν: α) τῆς καλαμῖας μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος; ...

Με ζωϊκὴν... με θάμνων... με κάλυψιν... καὶ
ὀργώματος.....

- 2) Πότε ἔγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; ..... 1958 .....

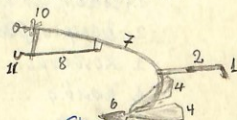
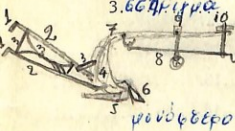
- ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; .....

1950 .....

- 1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.). Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖται (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος; Ποῖος κατεσκεύαζε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγίνετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; Μονόφτερο εἰς καλαμῖα - δίφτερο εἰς
ὠρῆας - εἰς ἀροστρεφές - εἰς ὠρῆαν. .....

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄρότρου με τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου. ....

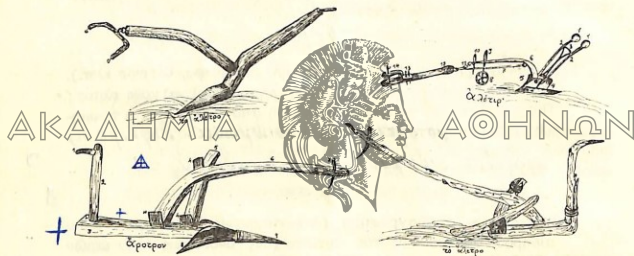
1. χειροτάβια. 4. φερέο..... 7. ὅσκαλοι. 10. ὠροσφῶς
2. ἀροστρεφῆς 5. ὠροσφῶς..... 8. ὠροσφῶς..... 11. γὰντζος
3. ὠροσφῶς 6. ὠροσφῶς..... 9. ὠροσφῶς.....

- 2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) ..... 1958 .....
- 3) Μηχανὴ θερισμοῦ ....

- 4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν).....
 5) Μηχανή ἀλωνισμοῦ .... 1.9.5.6.....
 στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε, (ἢ κατασκευάζει) τὸ
 παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον .. *δ. γεωργός*.....

- 2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἄρότρου εἰς τὸν τόπον
 σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
 εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκο-
 νιζόμενα ἐνταῦθα ;

- 3) Ὑπογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶ-
 ται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς
 ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν
 ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. <i>λαβή</i>	6. <i>εὐαβάρι</i>	11. ....
2. <i>ἀριστερόν</i>	7. <i>κρίδα</i>	12. ....
3. <i>κοσμήρι</i>	8. <i>καρὰ βο. γα</i>	13. ....
4. <i>εὐαθ. η</i>	9. <i>κρί</i>	14. ....
5. <i>αὐτήν</i>	10.	15. ....

(¹) Ἐὰν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Ἐάν ὑπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρί-
θμῳσιν).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς
διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιῶν ; δηλ. τῶν
χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. — Ἰχνογραφή-
σατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐάν
εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

μιας... κορυφῆς.....

.....

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου; *μακριὰ ἐμφυτή...*

6) ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου; *ξυλινή*

- 7) Ἐργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου
(π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφαῖ κλπ.).....

σκεπάρνι, σκευνοσκεπάρνιο, πριόνι, διρυάρι...

ξυλοφαῖ, τριβέζα, β.μ.ι.θ.α.

πριόνι

ἀρίδα

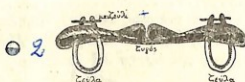

ρινι ἢ ξυλοφαῖ (ἀρνάρι)

8) α) Διά τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) : βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος. *β. ο. ε. σ., γ. α. ω. α. ι., δ. η. μ. ι. ο. ν. ι., θ. ν. ο. ι. ....*

β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν ; *δ. κ. ο. - ἐ. ν. α. γ. μ. α. ε. λ. ι. α. ν. ἢ. ν. ....*

9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ; *Ναί !*

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ (π.χ. λογριά, λοῦρα, *ζεύλας, πιζεύλια κλπ.*). *ζεύλας, πιζεύλια κλπ.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας.

11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λοῦρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε αὐτόν). *γ. ο. ν. ν. ἐ. μ. ζ. ν. γ. α. ν.*

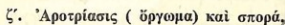

12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἑνὸς ζώου ; *1880*

Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ;

.....

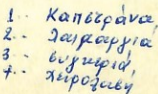

(*Adiantum* sp.). *Adiantum* sp. *Adiantum* sp.
Adiantum sp. *Adiantum* sp.

[illegible]

2) Πώς γίνεται το ζεύξιμον εις το σιδηρούν άροτρον. ....
 φέρονται τα ζώα (αγέποι) με τα βύρρα εν άκταις εις μάλα εύρυντα
 ζιδοντα. τα ζώα κατ'αρχήν μετ' αλληλων με τα βύρρα μετ' αλληλων (α χοίνια)
 με τα κατ'αρχήν ζώα δε ενθύνοντα με τα βύρρα εν
 τω φέροντι. Η βύρρα κατ' αρχήν φέρει τα ζώα μετ' αλληλων εν
 τω φέροντι. ενθύνοντα δε τα ζώα μετ' αλληλων εν

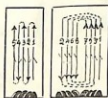
3) Πῶς κατεύθυνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῶον) κατὰ τὸ ὄργανον· μὲ σχοινί, τοῦ ὁποῖου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῆ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως ; (Περιγραφή καὶ σχεδίασμα ἢ φωτογραφία).

- 4) Σχεδιάσατε πῶς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πῶς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένης αὐλακας (αὐλακίες) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β) ;

... *ὡς εἰς εἰς σχεδιάγραμμα β* .....

Σημειώσατε μετὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχη ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος, σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορὲς ἢ σπορίες, ντάμιες, σιασιές, μεσδράδες κ.λ.π.) ; ... *ὡς εἰς εἰς* .....

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἢ σποριά) ; με αὐλακιάν ; ... *ναι* .....

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιηται ἄροτρον ; ... *ὡς εἰς εἰς* ... *δυνατὴ ἢ χρησιμὴ* ... *ὁρόσπον (ὡρίγια - περὶ ὅλης χωρίγια)* .....

- 7) Ποιοὶ τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων μετὸ ὕνι· καθέως, πλαγίως, βαθιά κλπ. ... *ὡς εἰς εἰς* ... *καθ' ὅσον* ... *βαθιά* .....

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων. *ἀναπόρευ. ἐν. ὄφ. ρυ.* .....

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

- 1) Διὰ τὴν σπορὰν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά· π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. ... *ἐν. α. ν. α. β. α. ρ. α. ν. -*
ωρῶ. α. - φ. θ. ν. α. ωρ. α. ν. .....

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

ἐρ. α. - ὄφ. ρ. α. ν. α. β. α. ρ. α. ν. - γ. ν. α. β. α. ρ. α. ν. .....

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δεόν νά ἀφεθῇ ἀνταρτον τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρανάπαυσιν, διὰ νά σπαρθῇ κατόπιν αἰτάρη ἢ ἄλλο δημητριακόν. ...

ἐν. α. .....

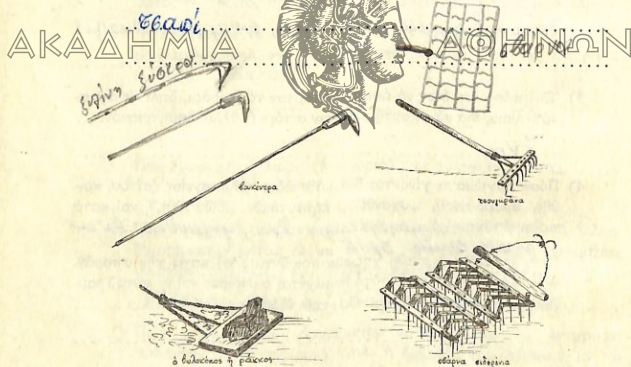
- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιεργείας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν; *ὄφ. ρ. α. ν. α. β. α. ρ. α. ν. - ἐν. α. β. α. ρ. α. ν. - γ. ν. α. β. α. ρ. α. ν.* .....

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται : α) κατὰ τὴν σπορὰν. π.χ. *τὸ δι. σ. ἄ. κ. ν.* εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ; ... *γ. ν. α. β. α. ρ. α. ν.* .....

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχόν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται : τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὕνι κατὰ τὴν ἀροτρίασιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

2) $\mu\epsilon$. $\epsilon\gamma\gamma\iota\gamma\alpha\epsilon\delta\eta$. $\epsilon\iota\delta\eta\tau\alpha\iota$. $\rho\acute{\alpha}\beta\delta\alpha$, η . $\delta\iota\alpha\delta\epsilon$. $\Sigma\chi\epsilon\iota$
 $\epsilon\sigma\sigma\alpha\delta\epsilon\iota\sigma\theta\eta$. $\epsilon\gamma$. $\alpha\delta$. $\iota\upsilon$. $\delta\iota\mu\epsilon\sigma$. $\xi\epsilon\iota\sigma\tau\alpha\varsigma$. $\rho\acute{\alpha}\beta\delta\alpha$.

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποῦ δὲν ἔχουν ὀργωθῆ (μὲ σκαλίδρα, τσαπί κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφή ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφαί. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων).

— 10 —

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν) .....

εἰς αὐτὴν - καὶ αὐτὰς .....

.....

.....

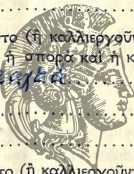
- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὡς καὶ αἱ ἐργασίαι ποὺ ἐκτελοῦν

γυναικες .....

.....

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγίνετο ἡ σπορὰ καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἶδους. *ἄνδρα - καὶ αὐτὰς* .....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

.....

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων· π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ. *εἰς αὐτὰς - ...*

ρόβη, σανόν. ἄνδρα - ἐριφύλλι. καὶ αὐτὰς .....

.....

- 9) Πῶς ἐγίνετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμήλων· ἐσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιές (βραγιές) καὶ ἄλλως. *ἐσπέρνουντο. ἐριφύλλι. καὶ αὐτὰς* .....

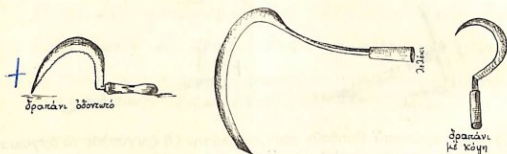
ἐφυτεύοντο. εἰς. φάνκους. με. εἰς αὐτὰς .....

Β'. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

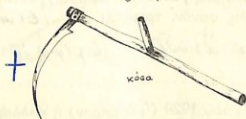
π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) .δρεπάνι.....
 ὀδοντωτό...ὡς...κατωτέρω.....

Ἐάν ᾤσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων ειδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.....
 ..εἶναι..ἐν..χρήσει..ἀπὸ..ὀδοντωτό..δρεπάνι..

ΑΚΑΔΗΜΙΑ.....ΑΘΗΝΩΝ

2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα).δρεπάνι...
 κοβίς

3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν).....
 .δρεπανιοῦ..ὀδοντωτή...κατωτέρω...ὁμαλή..

4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;.....
 .ἐν...ξύλινῃ...ἀπὸ...ἐκάρχει...ἰδίας ἐξέρχεται...
 ..ἐκαστά.....

- 5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικὰ ἐργαλεῖα· (π.χ. τὰ δρεπά-
νια κ.ἄ.) Β. Καραγιάννης.....

- 6) Ἡτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς
χεῖρας, δηλ. δι' ἐκρίζωσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ
ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθιδῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων
(τῆς ρόβης κλπ.) ..... *π.χ.* .....

β. Θερισμός τῶν δημητριακῶν.

- 1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοιπτερόν μέσον ὃ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σικάλις κλπ. *αναρόμης... σιτῶ... ἄγρους... σινητάμης... ἐν... ὕψος... α, φ, α. μ...*

- 2) Οί στάχυες που έμεναν (ή μένουν) εἰς τὸ χωράφι μαζί μέ τήν ρίζαν
μετά τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ή πῶς λέγονται). . . . .

- 3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοῦ τὰ δράγματα (δραξίες, πιάσματα, χεριές, χερόβολα) τῶν σταχυῶν καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα ; ... *οἱ θεριστὰς... οἱ δὲ δραξίαι...* .....

- 4) Πώς τοποθετούνται τὰ δράγματα (οἱ χερίδες) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.
Πολλὰ ὁμοῦ; Ποσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πίεσμα
τῆς χειρὸς) χωριστά; *Οπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφα-
λαὶ τῶν σταχύων εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ δια-
σταυρώνονται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) Προβλ. Σμυν. 2:3-4-5
αἰ. κεφαλαι. καθ. ἀναχύν. ἐδρίκειντα. φορέειν
αὐτήν. μακίθ. εννεμ.....

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές. ... *χειρὲς βινζοι* .....

γ. Οἱ θερισταί.

- 1) Ποιοὶ θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλου τόπου καὶ ποῖον ; .....

ἄνδρες καὶ γυναῖκες. ἐν ἔρχοντο.
ἐκ τῆς ἔρχοντο. .....

- 2) Πὼς ἡμείβοντο οὗτοι με ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκοπὴν (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ αμοιβή· εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν). .....

- 3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἔναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λοντό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ; ... *Ν.α.!* .....

Ν.α.! .....

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ; . *Ναί.*

ἤρχιζε . καὶ . ἀρχίζει . ἡμέραν . θευξέρων . . . . .

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ ἢ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά. *Ναί . . . . .*

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν ποὺ μένουν ἀθήριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ με τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθην, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.)

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἔθιμον . *Ναί . . . . .*

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύων.

- 1) Πότε ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα, ἤτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχύων. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἐσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; *Ἀμέσως . μετὰ . τὸν . θερισμὸν . . . . .*

Πότε γίνεται ἡ σπορά ἢ τὸ φύτευμα αὐτῆς. .... 1880. ....

ΝΑ. ναι. ξν. ....

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισιμο) τῶν γεω-
μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ
ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
ἄροτρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὰ σχέδιον αὐτῶν ἢ
φωτογραφίαν. .... Μ.ε. ... ἐκαστὸν αὐτῶν. ....

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνηθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν
χειμῶνα μὲ ξηρά χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλι, βίκον); Ἐάν
ναί, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ
κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ. .... Ν.αί. ....
Β.ρ.φ.μ.α., α.α.α.ρ.μ.ο., α.α.α.λ., μ.ε. δ.ρ.ε.α.ν.ι., ἢ μ.α.β.β.α.,
ἢ μ.α.ν.ε., α.α.α.φ.α.ρ.α.φ.ι., α.ρ.ε.δ., ξ.η.ρ.α.κ.ε.ν., ἢ γ.ρ.μ.ῖ.ρ.ε.ο.,
δ.ι.α.τ.ο.ν., α.ν.α.ῖ.ν., ἢ μ.α.ρ.ε.ν., ἢ δ.ε.ν.ε.α., ἢ δ.ε.μ.α.ῖ.α.
καὶ μ.ε.τ.ε.γ.ε.ρ.ε.ῖ.ο., ἢ α.μ.α.θ.γ.μ.κ. α.ρ.ε.δ., ἢ α.φ.α.ξ.μ.

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ πρῖον ἐργαλεῖον (δρέπτανον, κόσ-
σαν κ.ἄ.). Ἦν. α.ν.α.ξ.μ., μ.ε. δ.ρ.ε.α.ν.ι., ἢ μ.α.β.β.α.
α.ν.α.θ.ρ.α.φ.ι. α.π.ὸ δ.ρ.ε.π.τ.α.ν.ο.ν. τοῦ ἄρ.ρ.ο.ν.
(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας). ....
... α.ν. ... α.ν. ... α.ν. ... 12. ....

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμο-
ποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετι-
κὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) ἔμεινε... εὐα... χωράφι... ἀφ' ἡμερῶν...
 ἐκρηγνύετο... με... βουκωνίζι... ἀφ' αἰ... εὐκ... αὐλὸν...
 εὐκ... ἔμαζι... με... εὐκ... εὐκ... αὐλὸν... καὶ...
 εὐκ... εὐκ... εὐκ... εὐκ... εὐκ... εὐκ... εὐκ... εὐκ...
 εὐκ... εὐκ... εὐκ... εὐκ... εὐκ... εὐκ... εὐκ... εὐκ...

Γ' ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορὰ τῶν δεματιῶν πρὸς ἀλωνισμόν. Συνεκεντρῶνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἀλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ. ....

Μεταφέροντο... εὐκ... εὐκ... εὐκ... εὐκ... εὐκ... εὐκ... εὐκ...

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος οὗον τοποθετοῦνται τὰ πρὸς ἀλωνισμόν δεμάτια. Εἰς τίνος τόπου λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν; Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθετήσεως; ....

Ἀγωνοστάσι... εὐκ... εὐκ... εὐκ... εὐκ... εὐκ... εὐκ... εὐκ...

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἀλώνι διὰ τὸν ἀλωνισμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἀλώνι; .Ν.α.ι. ....

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἀλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς ποίαν θέσιν; .εὐκ... εὐκ... εὐκ... εὐκ... εὐκ... εὐκ... εὐκ... εὐκ...

- 5) Τὸ ἄλῳνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ;
ἐὰν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλὰς οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆ-
σις του, δηλ. με ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; .. *εἰς* ...

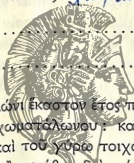
μίας. οἰκογενείαν.....

- 6) Ἀπὸ πότε ἄρχεται τὸ ἄλῳνισμα καὶ πότε λήγει ; .. *ἀπὸ* .. *12'*

11.30. π.μ. 7.45. ... εἰς ... 1.5. π.μ. 8.30. αὐτῆς. μηνός

- 7) Εἶδη ἄλῳνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (με δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (με δάπεδον
ἐστρωμένον με πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
διάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ) *χωματάλωνο*.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΗΝΩΝ

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἄλῳνι ἐκαστον ἔτος· πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ
ἄλῳνισμοῦ (π.χ. τοῦ χωματάλωνο : καθαρισμὸς αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
χει, με πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
καὶ ἀχύρων) .. *καθαρισμός. οὐδὲν .. καὶ ἐπάλειψις.*

εἰς. δάπεδον. με. πηλόν. καὶ. χυμῶδες.....

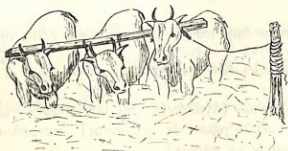
- 9) Ἡ ὥς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἄλῳνιοῦ καὶ ἡ ἐνάρξις τοῦ ἄλῳνι-
σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; .. *12. χ.π*.....

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἄλῳνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
ὑπάρχει ἄλῳνίστυλος, ὥς καὶ τὸ ἄπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἄλῳ-

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἶονδήποτε ἄλλον.

ὀρθία... καὶ... κεντρικῶς... κοινῶς... κέντρον...
καὶ... κέντρον...

11) Πῶς γίνεται τὸ ἁλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοποιοῦ-
ήσεως ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

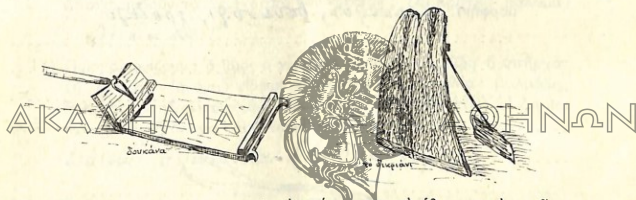
α) Ἐκκλίνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατή-
σεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).
Πολλοῦ τοποθετεῖται πρὸς ταῦτα καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἁλώ-
νιστου ἐλάματος στῆλος, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος στηγερὸς,
στρουλουργας, δοκάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐξαρτῶν-
ται σχοινία, ὡς εἰς τὸ αὐτοῦ σχέδιον, διὰ νὰ συγκρατοῦν-
ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-
κῶς, «νὰ ἐρχονται γῦρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα.....

Διὰ... τοῦ... καὶ... τοῦ... τοῦ... τοῦ... τοῦ...
φερομένου... τοῦ... τοῦ... τοῦ... τοῦ... τοῦ...
μακρῶν... διὰ... τοῦ... τοῦ... τοῦ... τοῦ... τοῦ...
κίσε... νὰ... γῦρες...

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ
ἁλώνισμοῦ. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινί ἀπὸ τὸν κάθετον ἁλώνον-
στυλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἰς τινας τόπους δένεται τὸ σχοινί εἰς θηλειᾶς,
αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζώων. Εἰς ἄλλους τόπους
εἰς τὸ ἁλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῆλος εἰς τὸ
μέσον τοῦ ἁλώνιστου. Τὰ ἁλώνοντα ζῶα περιφέρονται συνδε-
μένα εἰς σειράν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειᾶς περὶ τὸν
λαιμόν ἐκάστου ζώου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
ἀκόμη) ἁλώνισμός κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωνισμού διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.

.....

.....

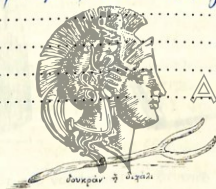
.....

.....

- δ) 'Από ποίαν ώραν τής ημέρας άρχίζει ό άλωνισμός, κατά ποίαν δέ διακόπτεται διά νά έπαναληφθῇ τήν έπομένην. ;.....

Ἰδὲ ὡρῆς καὶ ἐξέρχεται ἐν πλοῦν
ἡ ἐξουσία.

- 12) Ποια άλλα άλωνιστικά εργαλεία είναι ἐν χρῆσει; (Εἰς τινας τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν): *καρφοβοῖ, βονιμοντζι, γρεβεζο*.....

AKAΔHMA

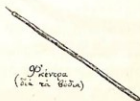
A O H N n N

- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἄλωνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὅποιον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκόπους στάχους ; . . . *Ναί . . . Ἡο. βυτιναῖσι . 3/ μαρμαροῖ . . .*

- 14) Ἦτο ἐν χρῆσει εἰδικὴ ἁλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύπημα τῶν ζώων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ φ'έντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευὴ της ; (Σχεδιάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα). *Να.ι...*

Βί. Γαλ. μήνας. 3,5 μ. Στα. Ζηκ. Μυρμ. ξέρνται
ρίχεται. Δεύτερος μήνας. 1,50 μ. περίπου. Σύνολο
Ζουρί Ζι Βερμας —

- 15) Πῶς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν . . . *7 εἰς 4 μ. α. - 11.00* . . . . .

- 16) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ νὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)

... *7 εἰς 4 μ. α.* . . . . .

- 17) Ποῖοι ἀλωνίζουν : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς μὲ ἰδικὰ του ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοὶ ἀλωνισταί (ἐν Αἰτωλίᾳ : βαλμάδες, δηλ. τσοπάνηδες, καλούμενοι ἀλωναραῖοι καὶ ἀγωγιάτες), οἱ ὁποῖοι εἶχον βοδινὰ ἢ ἄλογα καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμόν . . . . .

εἰδικοὶ ἀγωνιστὰι (βαλμάδες) . . . . .

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου μὲ ζῶα καὶ μὲ ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυν· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν μὲ χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

20 xi . . . . .

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πάχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ; . . . . .

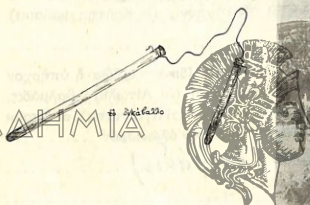
- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγίνετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν;
Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγίνετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου;
(π.χ. φακῆς, ρεβιθῶν κλπ.).....

κόπανος στρουθῶδ

ξύλο καμπύλο πρὸς τὸ κοπάνισμα
μικροῦ ἀμφοῦ δημητριακῶν...

‘Υπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγίνετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν ; ‘Ανελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
ἄλλα πρόσωπα ἐπ’ ἀμοιβῇ ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά ;
Πῶς ἐγίνετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
παραγωγῶν ; .....

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
‘Εγίνετο τοῦτο ἀπ’ εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου ; Πόσαι
στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν ;
Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καὶ εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦ σταχύος, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας) .....

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐὰν ναί, ποῖα ;
Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ; ... *Ε. Χ.* .....

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἔγινε χρήσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς) *1956... Α. Ρ. Δ. Κ. Δ. Ν.* .....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Μὰ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ... *λειῶμα - θρινάκι, κάρσο-
φόι, φρέβερα*

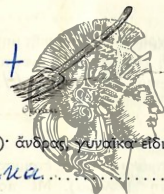
Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μαχαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἐθιμον τοῦτο. *α. καρφ. β. χε.*

ο. χ. ἡ. μα. . . . . τ. αἰ. κ. η. ν. κ. α. . . . . μαρτ. κ. α. . . . . τ. α. μ. ν. ἰ. . . . .
Σ. α. . . . . δ. ὡ. . . . . ἄ. ν. α. . . . . καρφ. ὡ. ν. ε. τ. α. . . . . β. ο. ν. κ. ἡ. ν. ἡ. . . . .

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο : φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο. *καρμ. α. β. γ. δ. ε. ζ. η. θ. ι. κ. λ. μ. ν. ξ. ο. π. ρ. σ. τ. υ. φ. χ. ψ. ω. . . . .*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνεμίζει)· ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστῆς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

ἀνδρας - γυναῖκα . . . . .

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρά τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἰς τινὰς τόπους καλοῦνται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κόντυλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεύτερον ἀλῶνισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σίτος κλπ ;

χ. ο. κ. ρ. ἰ. δ. ι. α. . . . . μ. ε. . . . . ὁ. β. αἰ. κ. π. ἰ. ο. κ. α. . . . . δ. ι. α. . . . . κ. ο. ὡ. δ. ἰ. ν. ν. . . . .

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζεῦξις τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλῶνισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλῶνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα και καρπολώνεμα)* διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
 ηθίζεται τοῦτο .....

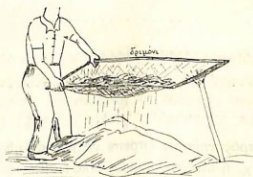
- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
 πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμέναντα
 χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχυῶν (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ; .....

κατὰ τὸ ἀνέμισμα... ὡς... γυναικῶς... διὰ... σαρώθρου.
 ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-
 ...

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
 ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου, ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΗΝΩΝ

νων μὲ ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. μὲ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
 κατὰ τόπους: βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν) *Ὁ. φαρμάκας. γίνωμι...*

διὰ τὸν φάρμακας. ἴα. σαρακείνοτα. χοιρίδιον...
ἀποκαταρτίσσει. διὰ βαρβάρων. πᾶσι. ἐν. γίγνεται...
ἐν. γίγνεται. καὶ. ἀφ' οὗ. ὁ. μαρμαί. καὶ. γίγνεται. γ.δ...
τὸ. γράμμι...

Καρποδοί

- 7) Ὅταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀστρασμός τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ; *καταβιβάζει. ἐν. σωρόν...*

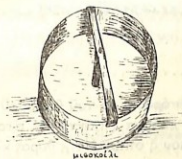
οἱ... φάρμακας. ἴ. γ. δ. οὐ. χαράσσεται. βούρας...
καταβιβάζει. ἐν. σωρόν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

- 8) Ἀλλὰ ἔθιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην.

γ'.1) Ποῖαι ὀφειλαὶ πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἁλώνι· π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἁλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἵπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητά του εἰς ὀκάδας, εἰς κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἱχνο-
γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας).....

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἁλώνι ;

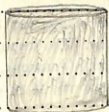
α) τὸ παπαδιάτικο, *να*

β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο, *5*

γ) τὸ γυφτιάτικο, *2*

δ) τὸ ἀλωνιάτικο κλπ. *2*

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερα μέτρα τῶν δημητριακῶν (ὄνομα, χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἱχνογραφήματα ἢ φωτο-
γραφίας αὐτῶν) *κοιτό - 22 - 6.6.85 - 4.7.85*

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ
ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκ-
κων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἑκάστην περίπτωσιν τὰς σχετι-
κὰς συνθηεῖας) *ἐνὸς... εἰς... ἀλυσ... εἰς... ἀμφορίαι*

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἀχυρῶνά) ἐντὸς τοῦ
χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἁλώνι. Πῶς ἐγίνετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; .. εἰς .. ἀφ' ἡμετέρας .. ἐκείνης ..
... ἐκείνης ... ἀφ' ἡμετέρας ...

- 5) Πῶς ἐγένετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
θερισμοῦ ἀπὸ τοῦς καλυτέρους στάχους ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ...

... Στάχ. ἀφ' ἡμετέρας .. ἀπὸ ἐκείνης .. ἀφ' ἡμετέρας ..
... ἐκείνης ..

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχύων,
τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται.
πρὸς ποῖον ἀκρότην καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ...

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
τόπον σας ἀναμμα φωτιάς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
γέννων, ἑσπέρας 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρας τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

... ἑσπέρας .. 23 .. Ἰουνίου ..

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ; ...

... ἑσπέρας .. 23 .. Ἰουνίου .. πρῶτη ..

2) Πώς λέγεται ή φωτιά αὐτή ; (π.χ. φανός, άφανός κλπ.).....

...α.φ.αν.ός.....

β'. 1) Ποιοι άνάπτουν τήν πυράν; παιδιά, ήλικιωμένοι, ποιος άλλος ;...

παιδιά.....

2) Ποιος ή ποιοι συλλέγουν τά ξύλα, θάμνους κλπ. διά τήν πυράν.
Τά κλέπτουν ; "Αν ναι, άπό ποιον μέρος ; αυθιμον...εα...

εαυδιά.....

3) Πώς γίνεται ή συγκέντρωσίς των. (Περιγράψατε λεπτομερώς)

.....

.....

.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ'. Ποίαι αί συνήθειαι είς κάθε τόπον διά κάθε πυράν ;

1) Προσευχάι, διάφοροι έπικλήσεις, ξόρκια, άσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τά σχετικά κείμενα .....

.....

.....

.....

.....

2) Πηδήματα, χοροί γύρω άπό τήν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερής)

εάντην γραμμή...και...ενδον...ε.γ.ε.ω.είδ...

.....

.....

.....

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.) ....

Κάψιμον... ἐξ ἐξόνου... Πρωτομαγιάς.....

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς) .....

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ